

Hva mente Marx med at den asiatiske produksjonsmåten var spesielt motstandsdyktig mot endring?

I *Kapitalen I*, kap. 12, *Arbeidsdeling og manufaktur* finnes to sider som antyder hva han tenker på.

Sitatet er fra utgaven til Oktober Forlag 2018.

De urgamle, små indiske fellesvesen f.eks., som delvis finnes ennå, er basert på felleseie av grunn og jord, på umiddelbar forbindelse mellom jordbruk og håndverk og på en fast arbeidsdeling, som ved opprettelsen av nye fellesvesener tjener som plan og grunnlag. De danner produksjonsenheter som forsørger seg sjøl, med et produksjonsområde fra 100 til noen 1000 acres. Hovedmassen av produkter blir ikke produsert som varer, men for fellesskapets eget behov, og sjølve produksjonen er derfor uavhengig av den arbeidsdeling som blir formidlet av varebyttet, og som er framherskende i det indiske samfunnet i det store og hele. Bare overskuddet av produksjonen blir forvandlet til varer, til dels først i statens hender, som fra uminnelige tider har mottatt en bestemt andel av produksjonen som naturalrente. Forskjellige deler av India har forskjellige former for fellesvesen. I den enkleste formen blir jorda dyrket i fellesskap og produktene fordelt mellom dets medlemmer, mens hver familie driver spinning og veving osv. som bierverv hjemme. Ved sida av hovedmengden av befolkningen som er sysselsatt på denne måten, finner vi «hovedinnbyggeren», som er dommer, politi og skatteoppkrever i en person; bokholderen, som fører regnskapet over åkerbruket, og som beregner og registrerer alt som har med det å gjøre; dessuten en tredje tjenestemann som forfølger forbrytere og beskytter fremmede reisende og følger dem fra en landsby til en annen; grensevakta, som overvåker grensene til nabofellesskapene, vanntilsynsmannen, som fordeler vannet fra de felles vannreservoarene til jordbruksformål; brahminen, som tar seg av den religiøse kultusen; skolemesteren, som lærer fellesskapets barn å skrive i sand og lese; kalenderbrahminen, som i egenskap av astrolog gjør kjent når det er tid for såing, innhøsting og de gode og dårlige tidspunkter for alle spesielle jordbruksarbeider; en smed og en tømmermann, som lager og reparerer alle jordbruksredskaper; pottemakeren, som lager alle slags beholdere for

fellesskapet; barberen; vaskeren som vasker klærne; sølvsmeden; noen steder poeten, som i noen fellesskap erstatter sølvsmeden og i andre skolemesteren. Dette dusinet mennesker blir underholdt av hele fellesskapet. Hvis befolkningen øker, så blir det grunnlagt et nytt fellesskap etter mønster av det gamle, som bosetter seg på udyrket jord. Samfunnsmekanismen i fellesskapet viser en planmessig arbeidsdeling, men manufakturmessig arbeidsdeling kan ikke utvikle seg, da markedet for smeden, tømmermannen osv. ikke forandrer seg og det i høyden, alt etter forskjellen i størrelse på landsbyene, kan forekomme to eller tre smeder, pottemakerer osv. i stedet for en.⁶⁰⁾ Den loven som regulerer arbeidsdelingen innenfor fellesskapet, virker her med en naturlovs ubrytelige autoritet, mens hver spesiell håndverker, som smeden, tømmermannen osv., utfører alle de operasjonene som hører til faget hans, på tradisjonelt vis, men sjølstendig og uten å anerkjenne noen annen autoritet i sitt verksted enn sin egen. Den enkle produktive organismen i disse sjølforsørgende fellesvesener, som hele tida reproduserer seg i samme form og, hvis de tilfeldigvis blir ødelagt, bygger seg opp igjen på samme sted og med samme navn,⁶¹⁾ gir nøkkelen til hemmeligheten ved at de asiatiske samfunnene ikke forandres, noe som står i påfallende kontrast til den stadige oppløsning, nydannelse og skifte av dynastier som de asiatiske statene går gjennom. Strukturen i samfunnets økonomiske grunnelementer blir ikke berørt av stormene i det politiske skylaget.

60) Lieut. Col. Mark Wilks, «Historical Sketches of the South of India», London 1810 til 1817, b. I, s. 118-20. En god framstilling av de forskjellige formene for indisk fellesskap vil en finne i George Campbells «Modern India», London 1852.

61) «Under disse enkle formene.. har landets innbyggere levd i uminnelige tider. Grensene for landsbyområdet blir bare sjelden forandret; og sjøl om landsbyene gjentatte ganger er blitt utsatt for krig, hungersnød og epidemier, ja sjøl om de er blitt helt ødelagt, har samme navn, samme grenser, samme interesser og til og med de samme familiene fortsatt å bestå gjennom generasjonene. Innbyggerne bekymrer seg ikke om kongeriker går under eller blir delt; så lenge landsbyen består udelte, er det likegyldig for dem hvilken makt den blir avstått til eller hvilken hersker den tilfaller. Dens indre økonomiske lov forblir uforandret.» (Th. Stamford Raffles, late Lieut. Gov. of Java, «The History of Java», London 1817, b. 1, s. 285.)